

TAWA WIRIPU PIARIA NĀPIN HAP PAURU MIENOI

¹ Uiwyrria'in tawa Wiripu piaria mesup atipo'oro miwan ehowawi. Uito ti Pauru i'ewyte uha'yru Timoteu toīne'en mesuwe uiwywo. Mi'i kuekatu to'e hap ipo'oro wy. Uruto ti Tupana mipo'oro Aipotypot koro Iesui eropat haria sese uruto. Mesuwat eināpin hamuat hap atipo'oro ehowawi yne Tupana mēpyt'in tawa Wiripu piaria mu'e hamo. I'ewyte ei'akag ko'i kape i'ewyte ai'apykok haria kape yne Aipotypot Iesui mohey haria kape atipo'oro mesuwat uimiwan are.

² Pyno meiūpepyi uruhētup Tupana pe ehowawi — Uru'ywot etum o Esa'yru mohey haria pe tawa Wiripu totitaria pe wo'oky'e hap i'ewyte wo'owese hap Ūruka'iwat Urupotypot Iesui mōtypot hamuat hap uruhētup. Eti'atupoityro mi'iria egyi'at hamo uruto'e.

³ Tupana karāpe arewanētup aiwyrria'in tawa Wiripu piaria kape mi'i hawyi uimowepit kahato. Arehum ewawi are Tupana pe ehowawi are. ⁴ Pywo uiwyrria'in karāpe ahētup Tupana pe eipoityro hamuat hap mi'i turan uiwepit kahato hap wywo ahētup ehupi are. ⁵ Katupono uimowepit kahato eipe katupono sa'awy'i mesup te uipowyro kahato haria eipe. Mi'i pote arehum kahato Tupana kape ehupi katupono Tupana potpap nug hap uianuat powyro haria eipe. ⁶ Sa'awy'i watomohey Iesui hawyi Tupana miehakyera'at hanuaria watopyhu'at. Toha'awynug ahehakyera'at hap hawyi yt ai'atoiat hin i e. Yne e'at pe ha'a-

wytesy mesup te mūki'ite ahehakyera'at kuap hat Iesui topyhu'at. Po'og po'og yne e'at pe aimoesaika kahato tewaku hap nug hamo. Ahehakyera'at kahato ha'awyte mesup te Ha'yru ta'aipok Aipotypot no hap kape mesuwat yi kape ta'aipok hap kape ahehakyera'at hamuat wuat'i e'at piat hap kape. Yt uheso hin i are. Topyhu'at kahato aipy'a pe Iesui wuat'i e'at pe. Ipotpap kahato aiwanētup hawe aimoewaku kahato hamo. Yne e'at pe mi'i hap ko'i wyti waku watomohey e.

⁷ Uiwanētup hawe i'ewyite uipy'a pe waku kahato eipe. Waku mi'i tā are'e katupono uikai kahato eipe Iesui potpap nug haria uito ewy eipe pote are. Eweimohey kahato Iesui ehay uito ewy pote uiwanētup hawe waku kahato eipe are. Karāpe irania'in ti'atumohit eipe Iesui ehay moherep ehapiat pote yt eiwemōti hin i. Yt eiwepyk hin i i'atumikyry'i kahato pytkai ma'ato po'og ewei'atumu'e. — Waku watomohey Iesui ehay pakup waku wato'e ahewanīkaptia pe yt kat i aiwemōti hap wywo are. Waku wati'atumu'e miit'in katupono Tupana ai'airo tehay moherep hamo. — Tupana urunug ehay Esa'yru etiat moherep haria are'e at ka'ap Tupana pe. Sa'awy'i Tupana ahytpok kahato tehay wakuat Iesui etiat hytpok hamo miit'in me. Ma'ato koran uipyhik ta'yn surara'in wo'opyhyp hawe ma'ato mi'i pytkai ahytpok te sehay wakuat Iesui etiat meiūpe wo'opyhik hawe.

⁸ Woroho'oky'e kahato eipe. Tupana tikuap yt uheso i hap. Aikotā aikotā Aipotypot Iesui eiky'e hap ewy uito woroho'oky'e haty uipy'a piat wywo woroho'oky'e. ⁹ Mi'i tā are'e Tupana pe —

Uru'ywot etum no esaika hap emohey haria pe tawa Wiripu piaria pe i'atuwo'oky'e hamuat hap po'og po'og yne e'at pe are'e Tupana pe ehupi. Atiky'esat yne mi'iria ehay yne pywuat kuap haria wo hap po'og po'og sa'awy'iwuat kai. Ta'i atiky'esat kahato mi'iria ikuap kat som waku kat som yt naku i hap kuap hamo ewanētup hap ok tā.

¹⁰ Etum i'atuepe esaika hap po'og wakuat airo hamo. Mi'i tā etunug pote e'ewy tukupte'en yt kat i sa'ag nug hap i'atukai. Mi'i tupono Esa'yrū ta'aipok Morekuat no mesuwat yi kape turan uwe waku uwe yt e hamo Wiripu piaria emohey haria yt te'eruwemōti hin i mi'i hap e'at pe.

¹¹ Tupana etunug o mi'iria waku nug hanuaria wo are. Etunug mi'iria i'atuieīne'en hap tote wakuat eiam mo kahato are. Atiky'esat mi'iria aikotā Esa'yrū Iesui ewaku hap ewy tukupte'en. Ewaku hap ewywuāt wo eti'atunug mi'iria. Tupana mi'i etunug mote emōtypot haria wo kahato tukupte'en mi'iria are. Waku kahato En i'atu'e aru ewawi irania'in are'e Tupana pe. Pyno mio tā ahētup mesuwe ehetano Tupana pe.

¹² Uheywyt'in uheinyt'in atiky'esat eweikuap uhetiāt morekuat uipyhik ta'yn wo'opyhik hawe areīne'en ma'ato mi'i pytkai sehay wakuat Iesui etiāt yt ta'atupyhyp hin i. Yt ta'atupyhyp kuap i ihay ma'ato uipyhik hawe areīne'en pote po'og ikuap haria te'eropyhu'at. ¹³ Mi'i pote koitywy morekuat esurara sem i'yat wato piaria sehay Iesui etiāt kuap haria wo ra'yn tukupte'en. I'ewy te irania'in mesuwarote wo'opyhyp haria uikuap ta'yn. — Ta'i Pauru morekuat tipyhyp ta'yn katu-pono Iesui tutunug Toporekuat no i'atu'e. ¹⁴ Mi'i

hawyi irania'in Iesui mohey haria yt te'erokenĕ hin i aikotã sa'awy'iwuat ewy. — Pauru toĭne'en wo'opyhik hawe i'ewyete aito waku watoĭne'en i'ewywuat i'atu'e. Mi'i hawyi yt te'eruwemōti hin i Aika'iwat Iesui ehay moherep hamo. Po'og po'og hesaika rakaria tukupte'en mio imohey haria wo po'og po'og sa'awy'iwuat kai. I'atuehay pirik — Iesui ti Morekuat i'atu'e yt uwe pupi i te'erokenĕ ta'atuhenoĭ. ¹⁵ Ta'atumoherep kahato ta'atuehay wo Aipotypot etiat. Irania'in Tupana mohey hap kaipyi i'ewyete uiky'e pote ta'atumu'e miit'in po'og sa'awy'iwuat kai. Irania'in iha'ywywi uhetiati pote ta'atu'atumu'e miit'in po'og sa'awy'iwuat kai. Irania'in yt uiky'e i pote uimohit teran ta'atuehay wo. Mi'i hawyi ta'atuky'esat miit'in mu'e hap po'og uikawiat hap. ¹⁶ Ma'ato i'atu kahato uiky'e ĥaria. Mi'iria tikuap ta'yn Tupana mi'airo uito hap. Ta'atukuap Tupana uipo'oro tehay wakuat moheg miit'in wanĕtup hawiat miit'in py'a piat tehay pywuat kuap hamo. Mi'i pote uiky'e haria mi'iria. ¹⁷ Ma'ato toĭ irania'in ta'atumoherep sehay wakuat Iesui etiat wen ma'ato yt kat i Iesui ky'e hap i'atuete. I'atuehay se kahato wen ma'ato te'eruwemowato hap yn ta'atukat ta'atuwanĕtup hawe. Yt Iesui mōtypot haria hin i mi'iria ta'atupy'a pe. Mi'i tã watunug mote meiūran Pauru emiit'in yt uwe i i'atu'e ra'yn ta'atuwanĕtup hawe. Pauru mimu'eria yne aipo pe hawyi haty kahato topyhu'at Pauru ete wo'opyhik hawe te'ero'e ta'atuwanĕtup hawe uimohit reran haype. Mi'i pote Iesui ete ta'atumu'e miit'in ta'atuehay se wywo uipohari teran haype. ¹⁸ Karāpe ta'atumoherep Iesui Aiporekuat nuat yt ta'atumohey i pytkai mi'i

hawyi uimowepit kahato hap toĩne'en katupono i'atuehay kaipyi miit'in Iesui kuap haria tukupte'en. Pyno yt arewanētup hin i sio mi'iria Iesui ky'e hap mywo ta'atumu'e miit'in sio te'eruwemowato hap mywo ta'atumu'e miit'in. Yt atikuap i kat hamo miit'in ta'atu'atumu'e ma'ato miit'in ta'atumu'e Iesui etiat hap pote uimowepit hap topyhu'at yt atikuap pytkai i kan hamo ta'atumu'e hap are. ¹⁹ Pyno waku ewehētup o Ahetupana kape – Etihep o Pauru wo'opyhik hap wyi ewei'e o are. Mio tã ewei'e pote atikuap arētem aru mesuwepyi morekuaria wo'opyhik hap kaipyi are. Ta'i atikuap aru Aipotypot Iesui tipo'oro Topã'ãu uihep mesuwepyi hamo ui'apypok hamo are. ²⁰ Yt karãpe i atoiat teran Aika'iwat potpap nug hap uhepiat uipotpap nug hap. Uiku'uro hap kape Tupana mowepit hap yn uiwanētup hap yne e'at pe atiky'esat. I'ewyte mesuwe uipyhik hawe atimōtypot teran Tupana ma'ato po'og mesuwe atiky'esat irania'in kai. Yt kat i uiwemōti hap atiky'esat ma'ato areĩne'en neran miit'in pupiat yt uiken'ẽ i hap wywo. Atimōtypot teran Aipotypot mesuwe. Aipotypot Iesui mōtypot hano areĩne'en neran uipy'a pyi uiwanētup hap kaipyi uhehay kaipyi. Yne uiminug ko'i kaipyi atiky'esat imōtypot hap uheĩne'en hap turan. I'ewyte uiku'uro turan imōtypot hano areĩne'en neran are. ²¹ Pyno ahenoi ehepe kat hamo areĩne'en mesuwat yi tote. Aipotypot Iesui mōtypot hamo yn areĩne'en uito. Mi'i eropat hamo yn areĩne'en. Uiku'uro hawyi po'og atikuap Iesui mesuwarotiat kai. Mi'i tupono waku po'og areĩne'en uiku'uro hawyi. ²² Mi'i pote ati'airo teran uiku'uro hap. Mi'i hawyi areto Iesui kape

kat pote areĩne'en neran iwywo ma'ato mi'i pytkai yt woroho'o'atoiat reran i eipe katupono uiku'uro hawyi yt uwe i uito mesuwe eimu'e hanuat yt naku i. Mi'i pote yt areto teran i. Po'og waku areĩne'en mot'i mesuwarote miit'in miat Iesui etiat mu'e hamo are. ²³ Ma'ato areto teran Aipotypot kape atipy kape. Atoiat reran uheĩne'en hap mesuwe katupono po'og waku itote. Pyno po'og waku uiku'uro are ma'ato – Mi'i e hap yt ere'e i mio tã e. Wãĩ'e uiwanētup hawe are'e. ²⁴ Po'og waku ereĩne'en mesuwe e uiwanētup hawe. Waku po'og ereĩne'en Iesui mohey haria powyro hamo e uiwanētup hap. Ereĩne'en no mesuwat yi tote e uhepe. ²⁵ Pyno areĩne'en hap atikuap ta'yn. Arepyhu'at eipy'asetpiat hamo eimotag hamo imohey hap etiat eimowepit hamo are. Mi'i hamo arepyhu'at mesuwat yi tote eipy'asetpe. ²⁶ Meiūran aru areĩne'en eiwywo i ra'yn. Mi'i hap e'at pe ti aru waku pe watoĩne'en. Mi'i hap e'at pe aru areĩne'en eipy'asetpe. Mi'i hap e'at pe ti aru watuwehum kahato Aipotypot Iesui ete tutunug mu'ap ehawwi hawyi are.

²⁷ Karãpe watimoherep sehay wakuat Aipotypot etiat miit'in me mi'i turan waku aiwe'eg wo o aikotã aikotã watoĩne'en i'atupy'asetpiat turan. Waku iwe'eg kahato rakaria ewy watoĩne'en. Yt naku i wati'atumu'e miit'in yt naku i nug haria aito pote. Aimimu'eria yt tiky'esat i ahehay Iesui etiat ta'atupuēti yt naku i nug haria aito pote. Yt teke i i'atuewaure ka'a pe wakuat Iesui etiat aheĩne'en hap yt ikahu i pote are. Atiky'esat kahato wakuaria wo o eweikupte'en sio areĩne'en eipy'asetpe sio yt. Waku eweikupte'en wakuat nug

haria wo o itote yt uiwywuuat pytkai i. Mi'i hawyi yt areĩne'en i eipy'asetpe pytkai sehay wakuat atikuap aru irania'in wē pyi ehediat eiminug ko'i piat hap wyti aru hap atikuap. — Ta'i yt ta'atu-atoiat hin i te Iesui mohey hap i'atu'e aru uhepe. To'o'ewy'ewy wētup miit piit ewy i'atupotpap e hap aru atikuap wy ehediat. Ta'i surara'in ewy tu'uka kahato sa'ag ete e hap aru atikuap wy. I'ewyte ta'atuky'esat yne miit'in Iesui ehay wakuat mohey haria i'atu'e aru uhepe meiūpe yt heremo i areĩne'en eipy'asetpe pytkai are. ²⁸ Yt eraha'at tei'o yi kape ewanĩkaptia pupi. Eweikupte'en wanĩkaptia py'asetpe pote surara ewywuuat ereĩne'en yt kat i eha yi kape. Mi'i hawyi meremo ta'atukuap — Ta'i mi'iria ti Tupana mowato haria i'atu'e. Mi'iria po'og urukai i'atu'e ta'atuwanētup hawe te'ero-ken'ē haype. I'ewyte eipe ti eweikuap ta'yn Tupana toĩne'en eiwywo eipowyro hamo. Eweikuap ta'yn Iesui eehakyera'at hat sese topyhu'at.

²⁹ Are pāi waku kahato Tupana ainug Tosa'yrū mohey hano. Waku kahato are. Waku wy Aipotpot Iesui eropat hamo are. I'ewyte waku waho'opot miit'in mikyry'i hap ete imohey hat aito pote. ³⁰ Pyno aho'opot kahato mesuwe wo'opyhik hawe aikotā surara tu'uka hap turan ewy. Pyno eweikupte'en o ui'ewy ahiag wu'uka hap surara ewywuuat eiwu'uka kahato itote ahiag akit hamuat tawa Wiripu tote aikotā ewei'akasa uito hap ewy. Aikotā sa'awy'iwuat hap ewy mi'i hap ewy waku eweikupte'en uhaipepiaria eweikupte'en surara ewywuuat. Yt atoiat hin i te mesuwe ahiag wywuuat wu'uka hap. Areĩne'en wo'opyhyp hawe pytkai atu'uka atu'uka te. Ta'i mi'i hap eweikuap ta'yn

kat pote yne ikuap are.

2

¹ Uiwyrria'in ahētup ehepe eiky'e hap wywo waku eweikupte'en eweiwanētup Iesui etiat wētup miit piit ewy hap yn i'ewynte Iesui ky'e hap ete wētup miit piit ewy yn waku eweikupte'en ahētup. Mi'i tā ewetunug mote uimowepit haria wo eweikupte'en. Mi'i tā eweikupte'en mote uimowepit hap sese topyhu'at. ² Mi'i hap ti ahētup ehepe katupono Aipotypot Iesui mohey hap kaipyi watipuēti ra'yn awemowepit sese hap. Mi'i hawyi Ipā'āu topyhu'at ra'yn ahepe. Mi'i hawyi wato'oehay iwywo mi'i hawyi irania'in Iesui mohey haria kape wo'owese hap topyhu'at wo'oky'e haria wo watukupte'en. Mi'i pote ahētup ehepe wētup miit piit ewy yn eweikupte'en Iesui wywo hap. Mi'i tā ewetunug mote uimowepit kahato eipe. ³ Uiwyrria'in yt naku i yt ehegyi'at i rakaria ewy eweikupte'en. Yt ewetunug tei'o — Uito po'og ei'e hamuat hap ne'i are. Yt ewetunug nei'o — Uito po'og e hano. Po'og waku watoīne'en kurin hano kahato irania'in mōtypot hamo. Yt ewei'e tei'o eipy'a pe — Uito po'og mekewat miit kai yt ewei'e tei'o eiwo'ope e. ⁴ Yt erewanētup ka'ap tei'o eimiky'esat nug hap kape eimiky'esat ko'i ete. Po'og waku watuwanētup at ka'ap irania'in miky'esat nug hap ete. ⁵ Po'og waku aiwanētup hap Aika'iwat Iesui wanētup hap ewy katupono tuwemohit kahato ihaky'e'i kahato miit emiit no topyhu'at. ⁶ Tupana wo toīne'en Iesui pytkai tuwemohit. Sa'awy'iwuat e'yianmete toīne'en Tupana wo. Mi'i pytkai tuwemohit. Tut

ahowawi hawyi yt to'e i – Arenug Uito mesuwe Tupana wo yt e i Tupana ra'yn pytkai. ⁷ Mi'i hawyi tuwepyi totoiat yne mekewat tuweTupana hap ko'i hawyi tuwemohit miit'in eropat hano. Tuwenug miit no miit sese wo topyhu'at. Aipiit ewy kahato topyhu'at. ⁸ Iesui yt tuwemowato hin i ma'ato karãpe Tupana to'e – Atiky'esat eku'uro hap miit'in ehakyera'at hamo mi'i hawyi toiwesat – Waku Papai e yt tomiky'esat ewywuat pytkai i. Ma'ato – Atiky'esat eku'uro hap aria'yp posak ete e Tupana hawyi – Atunug aru Papai e Iesui. ⁹ Tutunug To'ywot miky'esat ewy mi'i pote Tupana timowato kahato Iesui. Mi'i hawyi i'ewyte Iesui set toimowato. Mi'i pote po'og yne set kai topyhu'at. ¹⁰ Meiūran aru yne yne tuwepỹ'ātutuk Uha'yru kape e ti Tupana. Atipy piaria yne te'eruwepỹ'ātutuk e Uha'yru mōtypot hamo i'ewyte yne yi totiaria te'eruwepỹ'ātutuk imōtypot hamo i'ewyte yne yi ywyt'okpypiaria te'eruwepỹ'ātutuk Uha'yru mōtypot hamo e ti Tupana. ¹¹ Mi'i hap e'at pe yne yne to'e – Pywo ti pywo ti Iesui Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat Aika'iwat koro wuat i'atu'e aru torania. Tuwemohit kahato sa'awy'i Iesui mi'i pote ti aru Tupana timowato kahato Aika'iwat. Mekewat e'at pe yne yne – Tupana i'atu'e Emipo'oro Aiporekuat nuat Aika'iwat sese hap uruikuap ta'yn i'atu'e. Uruimōtypot kahato En i'atu'e. Uru'ywot sese En i'atu'e aru. Ma'ato aito aikotã Iesui tuwemohit waku watuwemohit ewy are. ¹² Uhekatuwyrria'in uimiky'eria kahato eipe. Sa'awy'i areĩne'en eipy'asetpe eimu'e hamo. Meke-wat e'at pe woroho'onãpin kahato kat som kat som Tupana tiky'esat ewetunug hap. Mi'i hap e'at pe

waku pe eweikupte'en. Einãpin hap ewetunug yne ma'ato mesup yt areĩne'en i eipy'asetpe katupono morekuat wo'opyhik hawe areĩne'en mi'i pote yt uwe i uito eipy'asetpe. Mi'i pytkai ti atiky'esat kahato eweikupte'en uhehay upi. Yt uwe i uito itote pytkai ewetunug o einãpin hap ko'i are ma'ato po'og po'og sa'awy'iwuat kai ui'e hap ewy atiky'esat kahato ewetunug wakuat nug hap ko'i. Waku eweiken'ẽ yt naku i nug hap pupi Aikotã aityry hap ewy eiken'ẽ hap. Waku watunug Tupana miky'esat ko'i yn Tupana mihakjera'at aito pote. Waku watoĩne'en Tupana mihakjera'at ko'i wo watopyhu'at. Mi'i hawyi karãpe miit'in te'era'akasa aiminug wakuat kape hawyi — Pywo i'atu'e mi'iria ti Tupana mihakjera'at ko'i wo i'atu'e. ¹³ Are pãi Tupana tiky'esat kahato watunug tomi-ky'esat ewywuwat hap. Mi'i pote ainãpin at ka'ap aiwanẽtup hawe kat som kat som waku watunug hap. Karãpe aiwẽ pyi yt watunug neran i imiky'esat ko'i mi'i hawyi perup'i popuo aimu'e aiwanẽtup hawe — Etunug o etunug o e. Mi'i hawyi meiũran — Waku Uhyt waku Mimi wato'e Tupana pe katupono toiky'esat kahato tehay upiat watuwat hap. ¹⁴ Karãpeĩ watuwepotpap Tupana miky'esat nug hap ete waku watuwat sese imiky'esat hap upi. Yt naku i wato'e — Emiky'esat ko'i yt atiky'esat i yt naku i wato'e. I'ewyte yt naku i watu'uka miit'in ete are. Karãpe watunug Tupana miky'esat turan yt naku i wato'e tope — Yt atiky'esat i emiky'esat nug hap ko'i yt naku i wato'e. Yt naku i watu'uka Tupana miky'esat ete aipy'a pe aiwanẽtup hawe are. ¹⁵ Ma'ato yne mi'i tã imiky'esat ewy watunug mote Tupana mẽpyt'in

wakuaria wo watopyhu'at yt kat i sa'ag nug haria wo are. Aikotã aimēpyt kurin kat yt tutunug kuap i sa'ag hap ewy watopyhu'at waku kape yn aiwanētup hap. Koitywy watoīne'en yt naku i nug haria py'asetpe i'ewyte te'eruanētup at ka'ap sa'ag nug hap ete yn. Mi'iria tukupte'en aikotã i'ypyryp we wātym sese turan wuat ewy yt naku i nug haria yn mi'iria pote. Ma'ato waku aito Iesui mohey haria waikiru ko'i ewywuat watopyhu'at aikotã waikiru wātym sese turan hētyhot rakaria ewy aikotã waikiru ko'i aimu'e wātym muo aikope mu'ap toīne'en aikope waku ahewyry. Mi'i hap ewy waku watimoherep ho'owasat rakaria pe mu'ap Tupana kapiat. ¹⁶ Katupono watimoherep kahato miit'in me mu'ap Tupana kapiat aikotã waikiru hētyhot wātym muo hap ewy watopyhu'at. Meiūran Aipotypot Iesui put'ok'e mesuwat yi tote yne aiminug moherep hamo sio waku sio yt e hamo. Mi'i hap e'at pe uimowepit haria wo eipe katupono mi'i hap e'at pe wuat'i ehamo — Mi'iria ti uhemiiit sese. Mi'iria ti uhehay moherep haria sese e aru Iesui ehapiat. Mio tã to'e hawyi uimowepit kahato hap topyhu'at katupono eipe uimimu'eria sese pote. Ta'i arehum kahato itote katupono yt eweipun hin i eināpin uhapiat hap. Mi'i hawyi Tupana tuwehum kahato topotpap nug haria ete. ¹⁷ Koitywy surara'in uipyhyp ta'yn mesuwe. Yt ta'atuky'esat i po'og woroho'omu'e hap ma'ato ui'auka pote ui'auka are ma'ato mi'i pytkai yt karāpe i woroho'o'atoiat eimu'e hap ete katupono atiky'esat yne eipe Iesui mohey haria wo hap. Uhuu okpun eikawiano pote uiku'uro Tupana mowepit hap topyhu'at are. ¹⁸ Uiwy-

ria'in woroho'omowepit reran kahato uheĩne'en ne turan i'ewyte uiku'uro hap turan. Ui'auka pote meremo areĩne'en Aika'iwat yatype i'ewyte meremo uimowepit hap sese topyhu'at. Ui'auka pote waku eiwemowepit wy atiky'esat katupono ui'auka pote areĩne'en uimowepit hat yatype are.

¹⁹ Uiwyrria'in atipo'oro teran aiwy Timoteu ehowawi katupono atiky'esat kahato atikuap teran aikotã eweikupte'en hap sio waku sio yt hap kuap hamo katupono mi'i atikuap hawyi uimowepit kahato hap topyhu'at. Mi'i pote atipo'oro teran uha'yru Timoteu ehowawi. Mi'i pote ahētup Aipotypot Iesui kape — Etiporo Timoteu aiwyrria'in tawa Wiripu piaria kape are at ka'ap ahētup. Mi'i hawyi atimohey kahato Aika'iwat Iesui tipo'oro meremo Timoteu ehewawiat hap. Meiūran ti aru ta'aipok hawyi uimowepit kahato hap topyhu'at imienoi.

²⁰ Timoteu ui'ewywuwat eiky'e kahato hat are. Mi'i aikotã woroho'oky'e hap ewy eiky'e. Mi'i hawyi yt uwe i uhemiiit Timoteu ewy eiky'e hat. Timoteu woroho'oky'e kahato e hat pã.

²¹ Irania'in te'eruwanētup at ka'ap ta'atumiky'esat nug hap kape yn. Mi'i kape yn te'eruwanētup. Kat som kat som Aipotypot Iesui tiky'esat Tupana wanētup hap yt i'atuwanētup hap ewy hin i.

²² Ma'ato aipowyro kahato Timoteu. Yt irania'in ewywuwat hin i katupono mi'i ipotpap at Aipotypot ehay wakuat moherep miit'in kapiat hap ete yn ipotpap. Mi'i hap kaipyi eweikuap kahato Timoteu Tupana eropat hat sese hap. Ui'ewywuwat kahato toĩne'en Timoteu. Ta'i urupotpap Iesui ehay moherep hap ete uruto'o'ewy kahato urupotpap aikotã ai'ywot

tosa'yru wywuat ipotpap hap ewy urupotpap uito Timoteu wywo. ²³ Meiūran aru atiky'esat kahato atipo'oro uha'yru Timoteu ehowawi. Meiūran karāpe atikuap kat som morekuaria tunug uhepe sio wakuap sio yt. Mi'i hawyi atipo'oro ehowawi Timoteu henoi ehapiat hamo. ²⁴ Uito i'ewyte areto teran ehowawi mi'i pote are'e at ka'ap — Uruka'iwat woromohey kahato En are. Mi'i pote ahētup ewawi uihep o mesuwat wo'opyhik hap wyi katupono areto teran meremo tapy'yia Wiripu piaria kape are Uika'iwat pe.

²⁵ Sa'awy'i eweipo'oro uhowawi ehemiit mehĩ Epawutitu uipowyro hamo mesuwe. Mi'i ti uheropat kahato hat toĩne'en mesuwe. Aikotā surara tyy ok takaria ewy urutukupte'en mesuwe ahiag moma hamo. Waku kahato atipuēti eipotpo'oro mehĩ Epawutitu. Koitywy mi'i atipo'oro i ra'yn ehowawi. ²⁶ Toto teran kahato ehowawi katupono ihay teran i ra'yn eiwywo ihat'at kahato eiky'ewi. Ga'atpo i'ahu kahato mesuwe mehĩ Epawutitu. Mi'i hap eweikuap hawyi haty kahato iwanētup hawe katupono eweikuap hawyi ei'arot hap yt toiky'esat i ma'ato. ²⁷ Ta'i aheropat kahato hat Epawutitu porap iku'uro mesuwe porap ahu ti'auka ma'ato yt pytkai i katupono Tupana haty'u kahato topy'a pe. Mi'i hawyi meremo toimoehāite katupono Tupana yt tiky'esat i ui'arot ne'i hap. Mi'i hawyi iky'e hap i'ewyte uiky'e hap wywo toimoehāite uhyt Epawutitu hawyi uimowepit hap topyhu'at. ²⁸ Mi'i pote atipo'oro teran kahato ehowawi ihāite i ra'yn pote eimowepit hamo atipo'oro. Pyno eiwepit i ra'yn hawyi po'og na'yn

uimowepit uito wy are. Mi'i hawyi yt kat i ui'arot hap. ²⁹ Put'ok'e itote hawyi – Ereke mehĩ ewei'e o eiwepit hap wywo. Ereke ro ewei'e o aikotã aheyke'et aheywyt i'ewyte aheinyt kape hap ewy waku ewei'e katupono mi'i Aika'iwat mohey kahato hat. – Waku kahato epotpap eminug na'yn Tupana kapiat hap ewei'e Epawutitu pe eiwepit hap wywo. Eweimõtypot ro mi'i miit are. Waku eweimõtypot yne Iesui mohey haria Epawutitu ewywuaria katupono Aipotypot eropat kahato haria mi'iria. ³⁰ Uipowyro turan porap iku'uro aiwy Epawutitu. Aipotypot Iesui potpap nug hap ete porap iku'uro ahemiit eimipo'oro katupono uipowyro teran eipe ma'ato yt uwe i eipe uipowyro hanuaria mesuwe pote. Mi'i hawyi eipotpo'oro mehĩ Epawutitu topyhu'at ehaipepiat eipotpap nug hamo uipowyro hamuat. Mi'i turan porap iku'uro wen ma'ato aiwepit kahato Tupana timoehãite ra'yn hawyi.

3

¹ Pyno ahenoi kurin hawyi toran na'yn uimiwan. Uheywyt'in uheinyt'in atiky'esat kahato Aika'iwat Iesui eimowepit kahato hap. Mi'i eimowepit hamuat ahētup tope. Sa'awy'i woroho'o-nāpin uimiwan me – To'iro eiwemowepit katupono Iesui miky'eria kahato eipe are ra'yn ehepe sa'awy'i. Mi'i ui'e hap are'e i ehepe aikotã are'e sa'awy'i ehepe are'e i ra'yn eiwemowepit ro are. Yt aremōti hin i aikotã sa'awy'i uimiwan me are'e typuo i typuo i ahenoi eiwemowepit ro e hap ete katupono atiky'esat kahato eināpin uhepiat hap topyhu'at kahato eiwanētup hawe. Mi'i hawyi yt

uwe i eima'at kuap eināpin wētup etiat hamo. Yt pywo rakat i etiat hap yt uwe i eināpin kuap.

² Eiwe'eg wo kahato o sa'ag nug haria pupi katupono ehā'āg aru sa'ag nug hamo are. Eiwe'eg wo o wētup mu'ap moherep haria pupi. Eiwe'eg wo o yt eiwemusin āpy sokpe tek hep i pote yt kat i ehehakyera'at hap e haria pupi. Mi'iria pupi eweiken'ē kahato aikotā awahuru sem pupi waten'ē hap ewy katupono eima'at reran sa'ag nug hap etiat haype. Yt naku i kahato mi'iria. ³ Aito yt mi'iria mohey haria hin i katupono Tupana Pā'āu sese aipiit pe Aipotypot Iesui mimoieīne'en aito pote waku kahato Iesui waku kahato Iesui e haria aito. Ma'ato irania'in ahemusin āpy sokpe tek hap ete yn mi'iria i'atuehay. Yt wati'atumohey hin i mi'iria katupono wētup kawiat aito Iesui mohey haria. Wētup ywania ewy yn watopyhu'at katupono Tupana titek ta'yn aiminug sa'ag sio toī ahemusin āpy sokpe sio yt. Pyno Tupana miehakyera'at ko'i ra'yn aito katupono imohey haria aito pote. ⁴ Uito ti Pauru Iuteu sese uito. Ta'i uito ui'ywā'ĩ 8 e'at hawyi ta'atutek uhemusin āpy sokpe uru'ywania Iuteu eko ewywuat. Atunug yne ui'ywania eko ko'i ma'ato mi'i ko'i yt uhehakyera'at hin i. Mi'i pote atikuap kahato uipy'a pe aiminug aheko ko'i yt ahehakyera'at kuap i ma'ato tukupte'en eipy'asetpe — Watunug Iuteuria eko hawyi ahehakyera'at Tupana e haria. Mi'i pywo pote uito po'og Tupana miehakyera'at mi'iria kai katupono atunug yne mi'i ko'i ma'ato yt pywo hin i are. ⁵ Uity ui'ywot ti Isareu ywania sese mi'iria. I'ewyte Epereu pusu kuap haria ui'ywot'in. Ta'i Epereu pusu ahepap kahato. Mi'i pote Epereu sese

uito. Uha'ase'i sese sa'awy'iwuat Aparãu emiariru Pesamĩ e hap het rakat. Uipiit luteuria piit sese. Uimotag hap turan ati'atumu'e kahato urueko nug hap ete. Mi'i hawyi yt karãpe i ati'aparap urueko nug hap ete. Uitag hawyi areĩne'en kahato Tupana mōtypot piaria uru'ywania wo'omu'e haria akag koro wo. ⁶ Mi'i turan atunug yne yne i'atuwo'onãpin hap ko'i Tupana wã'i'e hap ko'i pãi. Mi'i hawyi areĩne'en po'og irania'in kai i'atu'akag wo yne uhesaika hap wywo. Ati'atusaty'i saty'i kahato Iesui mohey haria sa'awy'i. Atunug yne uru'ywania miky'esat ewy. Yt kat i urueko etiat i'aparap hap atunug. Yne uru'ywania wã'i'e hap atunug yne urue'ase'i urunãpin sa'awy'iwuat hap atunug yne. I'ewyte yne urunãpin hap atunug. Yne mi'i ko'i nug hap aimoewaku kuap Tupana wanētup hawe pote waku pe areĩne'en mekewat e'at pe ma'ato yt pytkai i. Yt uinug waku hin i Tupana wanētup hawe mekewat e'at pe. Yt atikuap hin i Tupana mi'i turan. ⁷ Sa'awy'i arewanētup aremoewaku kuap uhesaika hap wywo. Ta'i uipiit esaika hamo aremoewaku kuap are. Mi'i hawyi ahã'ãg kahato Tupana mowepit hamo ma'ato uhe-waku hap yt put'ok'e i. Mi'i turan yt atikuap hin i Tupana katupono Tupana yn uimoewaku kuap hat. Mi'i hawyi atimohey Iesui hawyi Tupana uinug waku. Mi'i pote koitywy Iesui kape yn areto uimowaku hamo. Yt are'e hin i koitywy — Uipepe aremoewaku kuap yt are'e i. Mi'i e hap atipugha ra'yn yt kat hamo i pote. ⁸ I'atu kahato uiwanētup hawe sa'awy'i. Mi'i atunug mote waku ra'yn areĩne'en Tupana wanētup hawe ui'e hap. Atunug uheko hawyi waku pe areĩne'en

Tupana wanētup hawe ui'e hap sa'awy'i. Mi'i hap ewywuwat sa'awy'iwuat uiwanētup hap atipun yne ra'yn aikotā watipun iun ai'yat pyi hap ewy katupono koitywy atipuēti po'og wakuat wuat'i kawiat rakat. Koitywy Iesui kuap hano areīne'en. Atipuēti Iesui po'og waku. Mi'i Uika'iwat no ra'yn. Mi'i yn na'yn atiky'esat uiwanētup hawe. Mi'i yn uimoewaku hat. Huu yn na'yn uimohāpyk kuap Tupana wanētup hawe. Mi'i pote koitywy atipun yne sa'awy'iwuat uiwanētup hap ko'i sa'awy'iwuat ui'e hap ko'i sa'awy'iwuat uiwemoe-waku hap hawyi Aika'iwat yn uimoewaku hat are. Tupana yn na'yn uhehakyera'at kuap hat koitywy are yn na'yn. Koitywy sa'awy'iwuat ui'e hap ko'i atipun yne katupono atimohey Ahehakyera'at hat Aipotypot yn. Iesui yn atiky'esat uiwanētup hawe are. ⁹ Koitywy atikuap ta'yn uito yt naku i rakat. Atikuap ta'yn yt karāpe i atipuēti uhehakyera'at hap uhewaku hap kaipyi. Katupono yt arewaku kuap i uito are. Yt karāpe i atikiyi'at kuap uhehakyera'at hap uiminug wakuap sa'up mo. Tupana aināpin hap ko'i koitywy atimohey Iesui. Mi'i hawyi wētup miit piit ewy watopyhu'at. Mi'i hawyi Iesui ewaku hap topyhu'at uiano yt uiat pytkai i ma'ato Iesui wano. Mi'i yn waku koitywy Tupana uimoewaku ra'yn atimohey Ha'yru hawyi. ¹⁰ Atikuap ta'yn Iesui ma'ato atikuap teran po'og. Atiky'esat po'og po'og Uiporekuat no aikotā Iesui toīne'en mesuwarote hap ewy areīne'en neran. Karāpe iku'uro aikawiano ho'opot hap turan toiky'esat uhepiat ho'opot hap wētup miit yn uruto pote. Ahupit reran Iesui wywo ho'opot hap i'ewyate atikuap teran uipiit

pe hesaika hap. Arētem neran gu'uro pyi iwywo wētup piit yn urutukupte'en pote. ¹¹ Areīne'en neran i ra'yn iwywo uiku'uro hawyi. Areīne'en i iwywo hap yn ahekatup. Mi'i hap atimohey kahato. ¹² Uito wakuat Iesui ewywuwat yt are'e hin i. Uito wakuat Tupana ewywuwat yt are'e i. Uiwānētup hawe yt put'ok'e hin i te Iesui wanētup hap wakuat hap ewywuwat. Yt uitag i te Tupana mohey hap ete. Mi'i ewywuwat areīne'en neran kahato Aipotypot Iesui ewywuwat. Areīne'en neran aikotā weput haria te'eruweput yne ta'atuesaiika hap wywo mekewat morekuat miium sat hamo — En po'og weput kuap hat e hap sat hamo. Mi'i hap ewy atimohey teran Aipotypot Iesui yne uhesaika hap wywo aikotā seput po'og hat ewy Iesui po pyi atat teran ra'yn mekewat — Uito po'og e hap. Uito i'ewypte seput hat ewy katupono Iesui uhekyi ra'yn tuwewawi. ¹³ Uiwyrria'in mekewat miium aikotā seput hat tiky'esat hap ewy. Yt uipo pe i te ma'ato areīne'en seput re hat ewy. Mi'i hawyi areput kahato. Mi'i hap kape yn arewanētup. Yt araha'at hin i uhewat'ymo uiwanētup hap. Seput kahuro hap kape yn araha'at. Iesui wanētup hap ewywuwat sat hamo yn areput. ¹⁴ Yt pori'ok pori'ok yt areput hin i. Hāpyk kahato areput atiky'esat kahato — Waku kahato ereput uhyt e hap yn atiky'esat Aipotypot e hap. Atiky'esat Tupana tum uhepe mekewat seput haria e'amātap ewy mekewat uipainug hap ewy. Atiky'esat kahato Tupana to'e uhepe areput kahu hawyi — To'iro atipy kape kat pote Uimipo'oro Uha'yru mohey kahato hat en. Itote atum epe uimiium wuat'i e'at piat e hap atiky'esat. Mi'i pote seput sese hat ewy areīne'en

Iesui wanētup hap ewywuwat kape areput. ¹⁵ Atiky'esat eipe ui'ewywuwat eiwanētup hawe. Waku watopyhu'at seput sese haria ewy. Waku yne ahesaika hap wywo watomohey Tupana mimotag ko'i aito pote. Waku mi'i tā watunug. Waku haty wo watomohey. Eweimohey ran ne'i pote Tupana timoherep aru ehapiat yt tomohey i hap. ¹⁶ Karāpe wati'aparap mi'i hap aru Tupana timoherep ahepe aiminug sa'ag hap ko'i. Waku wateput aimikuap ewy Iesui miky'esat hap ok tā. Mi'i turan Tupana aipowyro tesaika hamo seput po'og sa'awy'iwuwat kawiat haria wo. ¹⁷ Karāpeñ urutukupte'en eipy'asetpe urutukupte'en Iesui mohey haria kahato. Uheywyt'in uheinyt'in aikotā atimohey kahato Iesui mi'i hap ewy waku eweikupte'en. Karāpe toīne'en eipy'asetpe imohey kahato ui'ewywuwat hat waku eweheha'at mi'i kape. Mi'i hawyi ewetunug iminug ewy. Mi'i iā'āg haria wo eweikupte'en. ¹⁸ I'atu kahato aria kapiat haria katupono Iesui ewanīkaptia kahato mi'iria katupono te'eruwekyry'i kahato Aipotypot ku'uro aria'yp posak etiat ta'atuekawiano pote. Aikotā sa'awy'i are'e hap ewy are'e i — Mi'iria aria kape tuwat are uiwak popuo. ¹⁹ Aikotā sa'awy'i are'e hap are'e i — I'atueiam sese ti aru aria are katupono i'atuwetupana sese i'atumiky'esat ko'i mi'u kape yn i'atuwanētup hap mesuwarotiat kape yn i'atuwanētup hap. Ta'atuekat hap kape yn i'atuwanētup hap. Mi'i hawyi yt naku i kahato ta'atunug ma'ato ta'atunug hawyi yt te'eruwemōti hin i inug te turan. — Waku nug haria uruto i'atu'e ma'ato i'atueiam ti aru aria kawiat. ²⁰ Ma'ato aito atipy kapiaria ahetama sese atipy pe. Mi'i kaipyi aru

tut Ahehakyera'at hat. — Hē eriot ro meremo meikowo wato'e mot'i Aika'iwat Aipotypot Iesui pe. ²¹ Tut hawyi aipiit mesuwarotiat tutunug towat topiit ewy. Mi'i hawyi yne aipiit Iesui ewy topyhu'at wuat'i e'at pe. Aipiit iwat piit ewy ikahu kahato. Mi'i tā aru ainug tesaika hap wywo. Hesaika kahato Iesui mi'i nug hamo katupono mekewat e'at pe topyhu'at yne yne Porekuat no po'og hesaika torania kai. Mi'i tesaika hap wywo aimopakup aipiit. Pakup tutunug towat ewy are.

4

¹ Mehĩ'in mana'in aiku'uro hap kape waku wato-mohey o are. Uimiky'eria kahato eipe. Woroho'oky'e eipe. Uhehat'at kahato eiky'ewi. Uimowepit haria eipe. Arehum kahato ehowawi. Uheinyt'in uheywyt'in yt uimōti te hin i. Atikuap aikotā eweikupte'en wētup miit ewy Aika'iwat wywo. ² Mi'i hawyi mana Ewotia mana Sintiki ahētup ehowawi eipe Aika'iwat mohey haria pote eweikupte'en wo'oky'e haria wo'owese haria kahato. Waku wētup ehay ewy aikotā eikypy'yt ewy eweikupte'en Iesui mohey haria eipe pote. Aito Iesui mohey haria pote yt naku i watukupte'en yt wo'oky'e i haria wo yt naku i are. ³ Sa'awy'i eipotpap kahato uiwywo mana'in. Sa'awy'i mehĩ Kementi wywo watuwat irania'in aipowyro haria wywo sehay wakuat Iesui etiat sytpok hamo. Mi'iria set yne toĩne'en Tupana miwan atipy piat ete mekewat miwan ete uwe aru toĩne'en wuat'i e'at pe e hap tote. Pywo pe ti mana'in sa'awy'i eipotpap kahato uiwywo. Mi'i pote atiky'esat kahato waure'ewei'e o eiwu'uka hap ete are. Atiky-

'esat kahato eiwo'owese hap ta'yn aikotã sa'awy'i eiwo'oky'e hap ewy ra'yn atiky'esat uheinyt'in are. Mi'i pote ahētup ei'apykok hanuat pe — Uhyt are'e eti'atunug no uheinyt'in wo'oky'e haria wo ra'yn are. Mehĩ are'e uipowyro en tawa Wiripu piaria nãpin hamo. Pyno mehĩ waku ere'e mana Ewotia i'ewyte mana Sintiki pe — Yt eiwu'uka po'og nei'o ehehay wo ere'e o i'atuepe are ei'apykok hat pe mana'in.

⁴ Pyno uiiwyrria'in wo'omowepit haria ewywuaria wo o eweikupte'en. Wuat'i e'at pe waku — Tupana urumowepit hat kahato En waku wato'e at ka'ap. Tupana urumowepit hat kahato En waku wato'e Tupana pe are. ⁵ I'ewyte ti waku yt ipy'ahak takaria wo i watukupte'en e. Waku yne miit'in wesat hano watoĩne'en. Yt eweiwaure tei'o Aika'iwat ut hamuat hap e'at katupono ta'aipok irane Ai'akag koro are. Mi'i pote waku wakuaria ewy watukupte'en wuat'i e'at pe. ⁶ Pyno yt eiwanētup ko'i ko'i i ran o. Po'og waku wahētup Tupana kape aipowyro hamuat hap. Waku wato'e Tupana pe — Etum o uruepe uruwat yt kat i rakat. Uruikuap kahato ra'yn egyi'at hap Tupana waku uruhētup. Mi'i pote urutuwehum kahato ewawi urupy'a pyi Tupana waku wato'e Tupana pe. ⁷ Mi'i tã watunug pote yt kat i hin i aiwanētup ko'i ko'i hap atunik kahato. Aiwanētup hawe wo'owese hap yn topyhu'at. Tupana ainug waku pe kahato aiwanētup hawe yt miit'in mikuap ok tã i tutum ahepe aiperup'i kahato hap. Towese hap ewy tutum ahepe. Mi'i pote toihep aheso'ok hap ko'i. Mi'i hawyi aiwanētup hap Iesui wanētup hap ewy wētup miit ewy kahato ra'yn ainug. Aipotypot

timoma ra'yn aiwanētup hap aipy'a piat yt naku i nug hap i'ewyte aiwanētup sa'ag hawiat.

⁸ Kurin po'og ahenoi hawyi waku. Uheywyt'in uheinyt'in watipyhyp aiwanētup hap yt naku i hap. Mi'i hawyi wētup kape yn aiwanētup hap. Wakuat kape yn watuwanētup aikotā miit'in miat wakuat rakat ewy aiwanētup hap aikotā pywuat wanētup hat ewy aikotā miit'in mimōtypot kahato hap wanētup hap ewy aikotā hāpyk kahato rakat ewy waku watuwanētup. Waku ihainia haryporia we'eg nakaria ewy watuwanētup. Waku iwese kahato rakat ewy aiwanētup hap. Mi'i hawyi — Meimuēwaria wyti waku kahato rakaria i'atu'e hap ewy waku aiwanētup hap. Kat e hap kat e hap po'og po'og waku mi'i ewywuat waku watuwanētup. Kat e hap kat e hap ete Tupana — Waku e pyno mi'i hap ete waku watuwanētup at ka'ap. ⁹ I'ewyte atiky'esat kahato ehewyry uhepiat eināpin hap nug haria wo. Atiky'esat uimipo'oro eināpin hamuat eweiky'e kahato hap. Sa'awy'i ti areīne'en eitokpe turan wakuat yn atunug ehepuo. Waku ewetunug aikotā uheko ewei'akasa hap ewy wakuap nug hap ete. Mi'i tā ewetunug mote wo'oky'e hap eiwo'opiat hap eweipuēti Tupana miky'esat ewy. Mi'i hawyi ti aru eiperup'i hap topyhu'at aikai are.

¹⁰ Mio ti put'ok'e eimium uipowyro hamuat hap. Mi'i hap ti uimowepit kahato. Mi'i hawyi uipy'a perup'i kahato Uika'iwat ete. — Waku kahato En are Iesui pe. Mio tā are emium uhepiat uimo'okpipok'i po'og po'og hap ete katupono uiky'e hap moherep kahato hap eimium. Sa'awy'i ti uipowyro teran kahato eipe wen ma'ato

mi'i re mu'ap yt eweipuēti i uiky'e ehepiat hap moherep hamo. ¹¹ Sa'awy'i te ti yt kat i sētup ui'e hap. Yt ahenoi i irania'in me yt kat i uiat e hap katupono koitywy atikuap ta'yn uiwepit sio uhekat iwato hap etiat sio kurin uiat uiwepit hap atikuap. ¹² Atikuap kahato sehaky'e'i hap etiat i'ewyte atikuap kahato sekata hap etiat. Sa'awy'i meimuēwat yt atikuap i yt kurin i ma'ato koitywy atikuap ta'yn uhesy'at pytkai uiwepit i'ewyte ui'ok pote uiwepit. Uhekat kurin hawyi arehum i'ewyte iwato uhekat pote arehum ne. Koitywy ahewap ta'yn wehum hap. ¹³ Ma'ato yt uiwekaipyi i tut uhesaika hap ma'ato Aipotypot Iesui kaipyi atipuēti. Mi'i ti kat e hap kat e hap etiat — Uimoesaika hap wuat'i etiat kuap hap ete uimowatetup are Tupana pe. I'ewyte waku kahato eipe mi'i e hap ti ere'e Tupana pe. ¹⁴ Ma'ato waku eiminug ewetum uhepe. Ta'i uhepiat ho'opot hap toīne'en mesuwe. Uimoso'opot kahato mesuwe wo'opyhik hawe. Mi'i turan eimipo'oro put'ok'e uhete. Mi'i hawyi arehum kahato eimium uhepiat ete. ¹⁵ Ehe'yi Masētunia pe mio i'atu kahato Iesui mohey haria tukupte'en. Ha'awyte areto ra'yn i'atuewawi sehay Iesui etiat wakuat moherep hamo wuat'i tawa pe kat e hap kat e hap upi. Mio koitywy ahok'iwat yne tawa pe Iesui mohey haria te'eruwa'atunug tuereto ma'ato yt kat i te ta'atupo'oro uhowawi ta'atumium ko'i. Ma'ato eipe Iesui mohey haria tawa Wiripu piaria ewetum kahato ra'yn uhepe. Eweipat'ok kahato uhepe ehekat ko'i. ¹⁶ Sa'awy'i areto tawa Tesaronika kape. Itote yt uhekat hin i ma'ato mi'i turan uipowyro hap eweipo'oro po'oro kahato uhowawi kat uimiky'esat ko'i sa'a-

wy'i eweipo'oro. ¹⁷ Yt ahētup hin i eimiium wuat i'ewyte yt atiky'esat i ehekare'en uiwanētup hawiat hap pytkai eweipo'oro. Yt eimiium kape hin i araha'at. Yt ehekat hin i uheha pe. Eiky'e hap yn uheha pe uhepiat hap wen ma'ato eimiium uimowepit kahato katupono mi'i kaipyi atikuap uiky'e ehapiat hap. Mi'i kaipyi atikuap eipe Tupana ky'e kahato haria hap. Mi'i eimiium ko'i yne topyhu'at atipy pe rakanuat ehgyi'at hap toimoherep hamuat itote emipo'oro ko'i. ¹⁸ Mehī Epawutitutum yne eimiium eimipo'oro ko'i uhepe. Īkahu kahato uipuēti eimiium aikotā sa'awy'i nagnia tiwuk mohag hy ikamhig se rakat Tupana mōtypot hamo. Mi'i hap ewy atipuēti eimiium ikamhig se kahato eimiium Tupana mowepit kahato hap. — Waku kahato e Tupana eimiium me. Koitywy areīne'en hekat rakat ewy ra'yn ewetum iwato uhepiat pote. Ewetum iwato pote uipo sakpo ewetum uhepe. ¹⁹ Tupana tum aru yne yt kat i aikawiat rakat ahepe. Ta'i Uhetupana tum aru wuat'i yt kat i eiwat rakat tekak iwato kahato hap kaipyi. Aikotā tekak iwato kahato atipy pe hap ewy te tutum ehepe. Ta'i hegyi'at kahato aru ahepe katupono Ha'yru Aipotypot Iesui iku'uro aikawiano haype. Mi'i pote toī yne aipo pe imiium ko'i.

²⁰ Mi'i tupono to'iro watuwehum Aika'iwat Tupana kape. To'iro watimōtypot Mi'i yn mesuwepyi mūki'ite e'ihot'ok wuat'i e'at pe waku mi'i tā pāi. ²¹ Mi'i tupono kuekatu atipo'oro torania Tupana eropat haria kape Tupana emiit'in kape mekewat Aipotypot Iesui emiit'in ko'i kape i'ewyte Iesui mohey haria uheywyt'in uheinyt'in torania kape atipo'oro kuekatu hap are. ²² Morekuat

Sesara emiit'in surara'in i'ewyte kuekatu ipo'oro ehowawi. I'atu kahato mesuwe Iesui mohey haria. Mi'iria i'ewyte kuekatu ipo'oro ehowawi.

²³ Pyno ahētup Tupana pe — Eti'atuky'e kahato emohey haria tawa Wiripu piaria are ahētup. Egyi'at kahato hap kaipyi eti'atupoityro mi'iria ewaku hap ok tã are yn Aipotypot Aika'iwat Iesui pe eikawiano hamo ahētup. Tupana Pã'ãu eiam mo eipiit ko'i hap yn ahētup Tupana pe at ka'ap eikawiano haype. Morekuat Sesa wo'opyhyp hawe areĩne'en mesup. Uimiwan Iesui etiat atipo'oro ehewowi tawa Wiripu piaria Iesui mohey haria pe. Toran na'yn uimiwan.

Uito Iesui potpo'oro Pauru.

Tupana Ehay Satere Mawe Pusupuo
New Testament in Sateré-Mawé (BR:mav:Sateré-Mawé)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sateré-Mawé

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sateré-Mawé [mav], Brazil

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Sateré-Mawé

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

86691f85-c501-5f1f-949e-903f2bbf9ae7